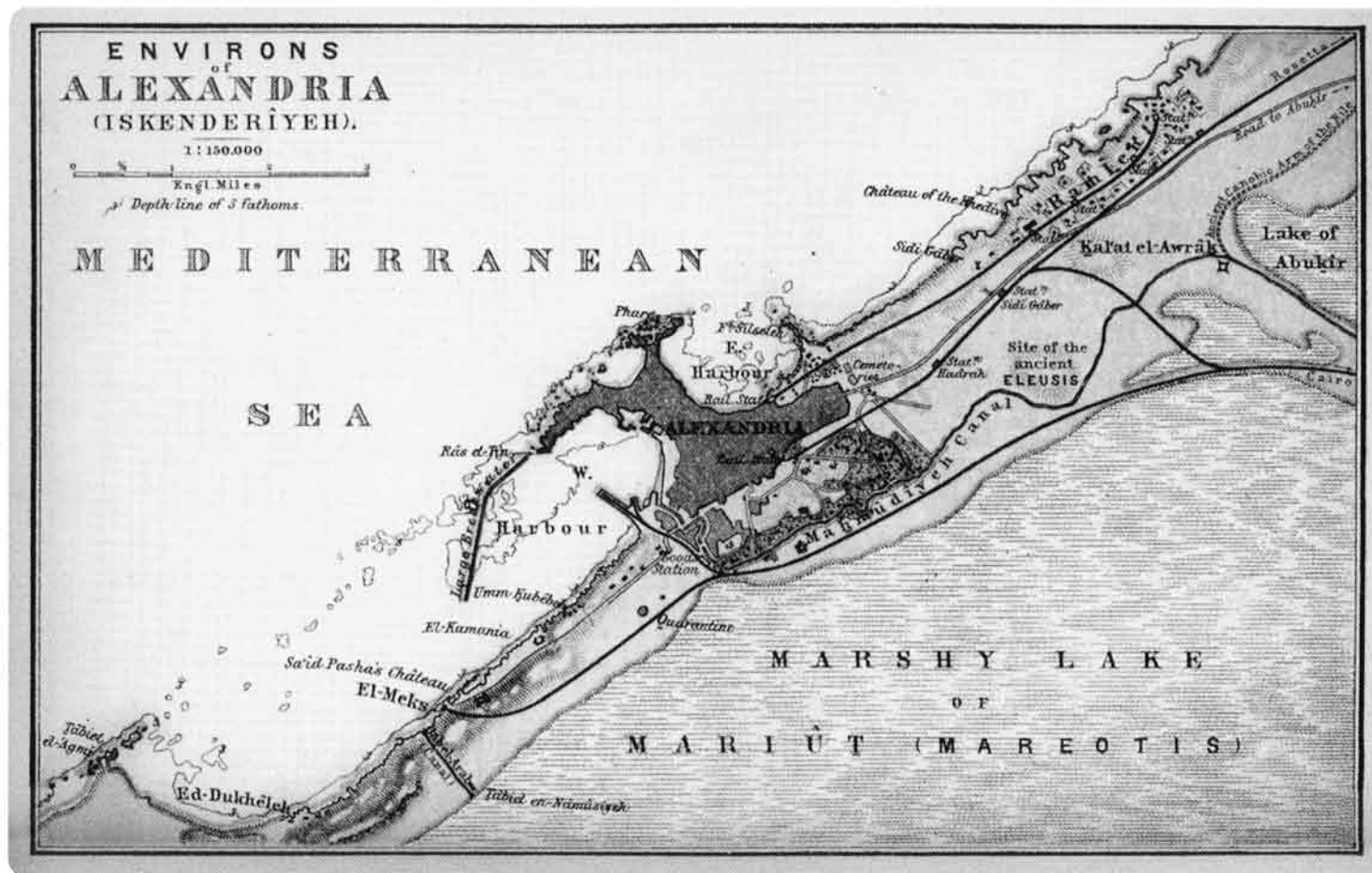

3. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ

Ο Αιγυπτιώτης Ελληνισμός αναπτύχθηκε με κέντρο την Αλεξάνδρεια και το Κάιρο. Στα 1843 ιδρύθηκε η πρώτη Ελληνική Κοινότητα Αλεξανδρείας. Στις 25 Απριλίου 1843, στη συνέλευση των Ελλήνων στη Μονή του Αγίου Σάββα αποφασίστηκε η εκλογή δωδεκαμελούς αντιπροσωπίας που θα ενεργούσε για την ίδρυση της Ελληνικής Κοινότητας Αλεξανδρείας. Πρώτος πρόεδρος εξελέγη ο Μιχαήλ Τσοίτσας.

Ο Μιχαήλ Τσοίτσας γεννήθηκε στο Μέτσοβο της Ηπείρου το 1787 και πέθανε στην Αθήνα το 1856¹¹. Σε πολύ μικρή ηλικία μετέβη στη Θεσσαλονίκη, όπου ο πατέρας του διατηρούσε κατάστημα επεξεργασίας γουναρικών. Αρχικά έμαθε την τέχνη του γουναρά και εργάστηκε κοντά στον πατέρα του. Όταν ο πατέρας του επέστρεψε στο Μέτσοβο, ανέλαβε ο ίδιος την διεύθυνση του καταστήματος. Προσέλαβε ως συνεργάτες του τους νεότερους αδελφούς του Θεόδωρο, Κωνσταντίνο και Νικόλαο, καθώς και την αδελφή του Ταμούσιω (Σταματίνα), μητέρα του εθνικού ευεργέτη Νικολάου Στουρνάρη.

Σκληρή εργασία και επιχειρηματική δεινότητα οδήγησαν στην άνθηση του οίκου Τσοίτσα. Το 1816 έστειλε τους αδελφούς του Θεόδωρο και Κωνσταντίνο στην Αίγυπτο με προο-

Χάρτης της Αλεξάνδρειας και των προαστίων του K. Baedeker, τέλη του 19ου αιώνα. (Συλλογή Ι. Ζήλλη)

Αριστερά, ο Μιχαήλ Τσοίτσας (1787-1856), ηγετική μορφή του Ελληνισμού της Αιγύπτου και ευνοούμενος του Μωχάμετ Άλη.
 Δεξιά, ο δημιουργός της νέας Αιγύπτου, Μωχάμετ Άλη (1769-1849).
 (Α. Γ. Πολίτης, *Ελληνισμός και νεωτέρα Αίγυπτος*, 1928 – Αρχείο Βοβολίνης)

πτική την επέκταση των εργασιών του, ενώ ο ίδιος με τον Νικόλαο παρέμειναν στη Θεσσαλονίκη. Σύντομα όμως έστειλε και τον Νικόλαο στην Αίγυπτο και λίγο αργότερα στη Μάλτα και το Διβόρνο, όπου ίδρυσαν υποκαταστήματα. Τον Ιούλιο του 1820 εγκαταστάθηκε και ο Μιχαήλ στην Αλεξάνδρεια. Έγινε ευμενέστατα δεκτός από τον Μωχάμετ Άλη, τον οποίο

γνώριζε από την Καβάλα, όπου ο κατοπινός κυβερνήτης ασχολιόταν με το εμπόριο καπνού.

Ο Μωχάμετ Άλη εκτιμούσε ιδιαίτερα τον Τσοίτσα. Η ιδιαίτερη αυτή εκτίμηση στηριζόταν στο ότι ο Τσοίτσας ήταν άτομο υψηλής ευφυΐας, ευγενών αισθημάτων και εξαιρετικά διορατικός. Ο Μωχάμετ Άλη εξέφρασε την εύνοιά του προς αυτόν με πολλούς τρόπους, του παρεχώρησε μάλιστα και μεγάλη έκταση καλλιεργήσιμων γαιών. Ο Τσοίτσας διετέλεσε σύμβουλος αλλά και διευθυντής των απέραντων κτημάτων και των μονοπωλίων του Μωχάμετ Άλη. Στο πλαίσιο της στενότερης φιλίας τους, το 1833 συνόδευσε τον Μωχάμετ Άλη στην Κρήτη, σε μια προσπάθεια επίλυσης των ζητημάτων που είχαν θέσει οι Κρήτες. Ακολούθησε ταξίδι στην Ιόππη της Συρίας και τον Οκτώβριο του 1838 τον συνόδευσε στο Σουδάν, διερευνώντας την ύπαρξη μεταλλείων χρυσού. Στα 1843, όταν ο Μωχάμετ Άλη ίδρυσε «την πρώτη εν Αιγύπτω Τράπεζαν του Κράτους», όρισε τον Μιχαήλ Τσοίτσα ως ένα εκ των δύο διευθυντών της. Αλλά και το 1846, όταν ίδρυσε μεγάλη ποταμοπλοϊκή επιχείρηση, επικεφαλής όρισε πάλι τον Τσοίτσα.

Ο εμπορικός οίκος των Τσοίτσα, που ασχολούνταν με το εξαγωγικό εμπόριο και τις τραπεζικές εργασίες, αρχικά έφερε την επωνυμία «Αδελφοί Τσοίτσα» και στη συνέχεια «Τσοίτσας

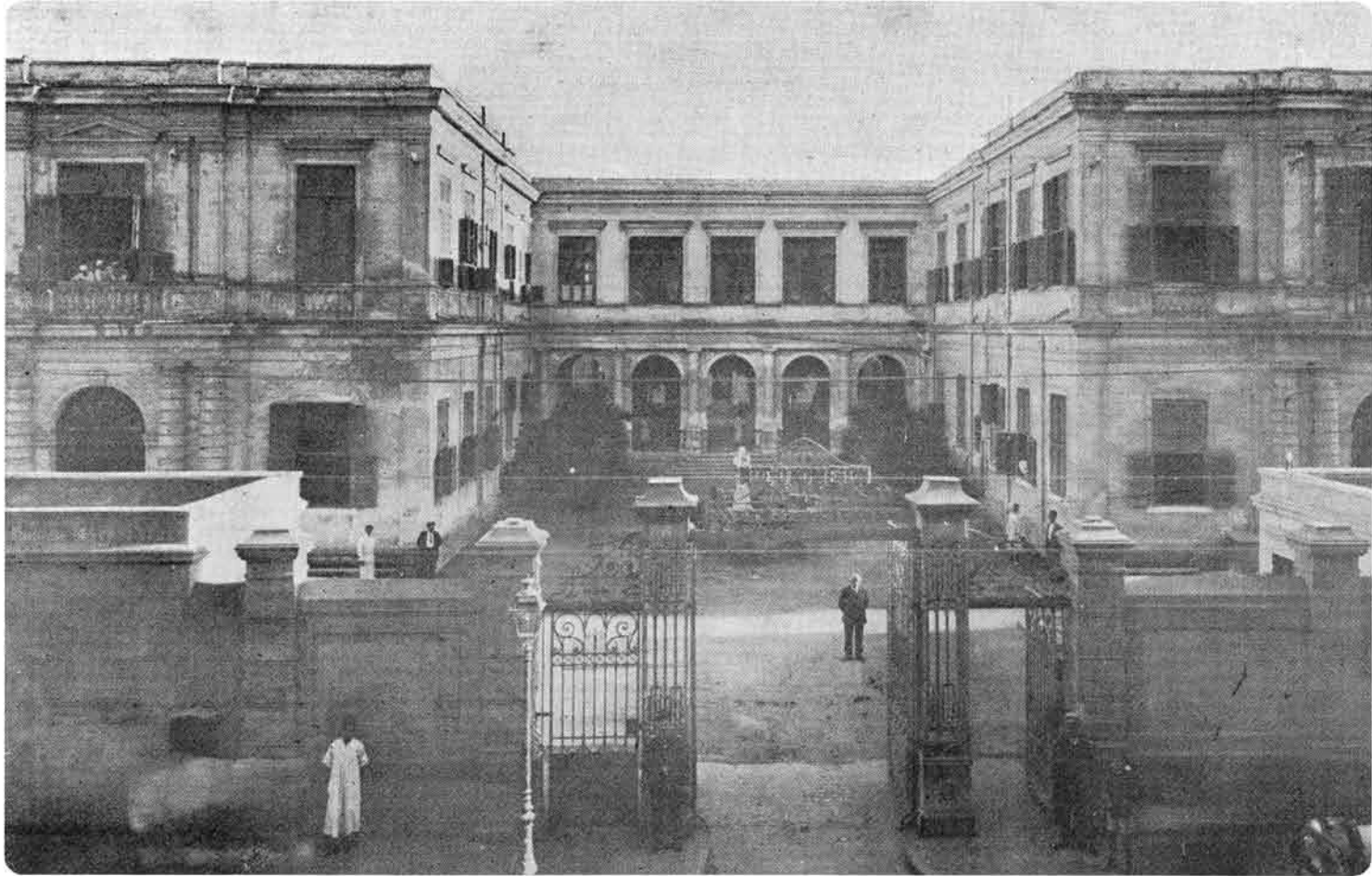
και Στουρνάρης». Κατά τη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα του 1821 ο Τσοίτσας ενίσχυε οικονομικά τους Έλληνες. Παράλληλα η φιλία του με τον Μωχάμετ Άλη τους εξασφάλιζε ένα είδος «ασυλίας». Ακόμη και μετά την καταστροφή του αιγυπτιακού στόλου στο Ναυαρίνο, οι Έλληνες εξακολούθησαν να απολαμβάνουν στην Αίγυπτο τις ίδιες ελευθερίες και την εύνοια του ανεξίθρησκου ηγεμόνα Μωχάμετ Άλη.

Η εθνική δράση του Μιχαήλ Τσοίτσα άρχισε από την πρώτη μέρα της εγκατάστασής του στην Αίγυπτο και συνεχίστηκε με την ίδια ένταση μέχρι το θάνατό του. Όταν μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας επρόκειτο να ιδρυθεί το πρώτο Προξενείο Αλεξανδρείας (Αύγουστος 1833), ο υπουργός εξωτερικών της Ελλάδας Σπυρίδων Τρικούπης ενημέρωσε τον Μωχάμετ Άλη για την απόφαση του Όθωνα να αναλάβει την διεύθυνσή του ο Μιχαήλ Τσοίτσας, ο οποίος και πριν από τη σύσταση του ελληνικού κράτους υπήρξε (ανεπίσημα μεν, αλλά ουσιαστικά και έμπρακτα) ο πραγματικός αντιπρόσωπος των Ελλήνων στις αιγυπτιακές αρχές. Η εκλογή του Τσοίτσα εγκρίθηκε από την αιγυπτιακή κυβέρνηση¹². Το Γενικό Προξενείο, χάρη στη φιλία του Μωχάμετ Άλη με τον Τσοίτσα, επέτυχε την απελευθέρωση αριθμού Ελλήνων αιχμαλώτων και τη συγκέντρωση των αναγκαίων ποσών για την εξαγορά

δούλων γυναικών και παιδιών που είχαν αρπαγεί κατά τη διάρκεια του αγώνα της ελληνικής ανεξαρτησίας.

Χάρη στη διορατικότητα του Τσοίτσα δόθηκε η δυνατότητα στην Ελληνική Κοινότητα Αλεξανδρείας να αποκτήσει τα ιδρύματα εκείνα που κρίνονταν απαραίτητα για την εκπλήρωση των ηθικών αναγκών της και τη διατήρηση του εθνικού φρονήματος των μελών της. Στην οικογένεια Τσοίτσα οφείλεται η ίδρυση του Νοσοκομείου των Γραικών, καθώς και του ελληνικού σχολείου της παροικίας. Σ' αυτό συνέβαλε καθοριστικά και η σωστή λειτουργία της Κοινοτικής Επιτροπής που την αποτελούσαν οι Ιωάννης Ίβος, Αναστάσιος Σωτήρης, Δημήτριος Αργυρίδης, Γεώργιος Πεστεμαλτζόγλου, Νικόλαος Τζάκαλης, Δημήτριος Κάσδαγλης, Σταμάτης Πρώιος, Γεώργιος Μινώτος, Ιωσήφ Μπαχαδούρης, Μεγάλος Καλογιάννης, Δημήτριος Ποτέσσαρος και Γεώργιος Αδέπ. Η επιτροπή αυτή οδήγησε στην υλοποίηση της δεσμευτικής ιδέας του πρώτου της καταστατικού, δηλαδή στην ίδρυση του ελληνικού σχολείου και του ελληνικού νοσοκομείου. Η καλή επίσης συνεργασία της Κοινότητας με το Πατριαρχείο (με τον Πατριάρχη Καλλίνικο στην αρχή και τον Σωφρόνιο στη συνέχεια) ήταν σταθερά προσανατολισμένη στην ίδια κατεύθυνση.

Με πρωτοβουλία των Μιχαήλ Τσοίτσα, Στέφανου Ζιζίνια

Το Ελληνικό Νοσοκομείο από τα πρώτα κτήρια της Ελληνικής Κοινότητας Αλεξανδρείας. Αποπερατώθηκε στα μέσα του 19ου αιώνα. (Αρχείο Ε.Λ.Ι.Α.)

και Ιωάννη Δ' Αναστάση διενεργήθηκαν έρανοι το 1844 για την ανέγερση κοινοτικού ναού προς εξυπηρέτηση των θρησκευτικών αναγκών της παροικίας. Ύστερα από προσπάθειες μιας δεκαετίας ολοκληρώθηκε η ίδρυση του κοινοτικού ναού του Ευαγγελισμού. Τα εγκαίνια έγιναν στις 25 Μαρτίου 1856 και απετέλεσε τον «Εθνικό Ναό»¹³.

Αλλά η πλέον ιδιοφυής ενέργεια του Τσοίτσα υπήρξε το ότι επέτυχε να περιέλθουν στη δικαιοδοσία της ελληνικής κυβέρνησης και να τεθούν υπό την προστασία του Γενικού Προξενείου της Ελλάδος όλα τα ιδρύματα της Κοινότητας όπως και όλη η κοινοτική οργάνωση. Και αυτό σε αντίθεση με ό,τι εφαρμοζόταν μέχρι τότε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, όπου οι κοινότητες, τα εκπαιδευτήρια και τα φιλανθρωπικά τους ιδρύματα υπάγονταν στη δικαιοδοσία της οθωμανικής κυβέρνησης και τελούσαν υπό την εποπτεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Έτσι, το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας αναδείχθηκε σε πνευματική και θρησκευτική αρχή των Ελλήνων της Αιγύπτου, χωρίς όμως να έχει δικαιοδοσία στα ζητήματα της Κοινότητας και των ιδρυμάτων της. Το παράδειγμα της Κοινότητας Αλεξανδρείας ακολούθησαν αργότερα όλες οι ελληνικές κοινότητες που ιδρύθηκαν στην Αίγυπτο.

Η εθνική και φιλανθρωπική δράση του Τσοίτσα, όπως άλλω-

Ο ναός Ευαγγελισμός της Ελληνικής Κοινότητας Αλεξανδρείας.
 (Κ. Δ. Καπράλος, Εμπορικών και Φιλολογικών Ημερολόγιον, 1909 - Αρχείο Βοβολίνη)

στε όλων των Μεγάλων Ευεργετών, δεν περιορίστηκε μόνο στην Αλεξάνδρεια, αλλά επεκτάθηκε στην ιδιαίτερη πατρίδα του το Μέτσοβο, στην Αθήνα, αλλά και στη Θεσσαλονίκη από όπου είχε ξεκινήσει την εμπορική του δραστηριότητα.

Τον Μάιο του 1854, με τη διακοπή των διπλωματικών σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας λόγω του Κριμαϊκού Πολέμου, ο Μιχαήλ Τσοίτσας εγκατέλειψε την Αλεξάνδρεια και εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα, όπου και πέθανε δύο χρόνια αργότερα, στις 4/16 Νοεμβρίου 1856. Λίγο πριν την αναχώρησή του από την Αλεξάνδρεια, το 1854,

«απεπερατώθη, δαπάναις του Μιχαήλ Τσοίτσα και επί ιδικού του οικοπέδου, μεγαλοπρεπές κτίριον περιέχον δημοτική σχολήν και ελληνικόν σχολείον αρρένων και παρθεναγωγείον, μετά βιβλιοθήκης και άλλων αιθουσών. Προς τιμήν του ιδρυτού η σχολή ωνομάσθη “Τσοιτσαία”. Ήτο αυτή η πρώτη ιδιόκτητος κοινοτική σχολή και είνε ευνόητος η χαρά της ελληνικής αποικίας διά την απόκτησιν ενός κτιρίου τόσον ωραίου¹⁴».

Εκτός από τις επανειλημμένες εισφορές του για την ανέγερση του Εθνικού Ναού, του κοιμητηρίου και του νοσοκομείου,

το έτος 1858 «εχαρίσθησαν εις την Κοινότητα, μετά τον θάνατόν του, τα ποσά τα οποία αυτή τω ώφειλεν εκ δανείου του προς αυτήν εις μετρητά 1959,15 λίρες Αιγύπτου»¹⁵, ολοκληρώνοντας έτσι την υποδειγματική του σχέση με την κοινοτική ιδέα.

Την ίδρυση της Κοινότητας Αλεξανδρείας ακολούθησε η ίδρυση πολλών άλλων ελληνικών κοινοτήτων στην Κάτω και Άνω Αίγυπτο: Μανσούρας (1860), Πορτ Σάιντ (1865), Ζαγαζίκ (1870), Τάντας (1880), Ζίφτας (1880), Μίνιας (1880), Ασοιούτ (1893), Φαγιούμ (1899), Ασσουάν (1905) και Φακούς (1905). Ιδιαίτερη ώθηση στην ανάπτυξη της ελληνικής παρουσίας στην Αίγυπτο δόθηκε από τον αμερικανικό εμφύλιο πόλεμο που προκάλεσε στην αρχή παγκόσμια έλλειψη βάμβακος και, στη συνέχεια, τεράστια αύξηση της ζήτησης και έκρηξη στις εξαγωγές του αιγυπτιακού βάμβακος. Μπροστά σ' εκείνες τις ανάγκες οι Έλληνες αναδείχθηκαν όχι μόνο ως επιχειρηματίες, αλλά και ως οι πλέον αξιόπιστοι επόπτες της παραγωγικής διαδικασίας (στην καλλιέργεια, την επεξεργασία και τη μεταφορά του προϊόντος). Η συνακόλουθη ανάπτυξη των ελληνικών κοινοτήτων, πληθυσμιακή και οικιστική, προκάλεσε και πρόσθετη συρροή Ελλήνων (έμποροι, τεχνίτες, υπηρεσίες), που αποτέλεσαν σημαντική συνιστώσα μιας ευμεγέθους μικρής και μεσαίας αστικής τάξης. Αυτή η μικρομεσαία

Η Τσιπασαία Σχολή. Αποπερατώθηκε το 1854. Στο αίθριό της έχει τοποθετηθεί ανδριάντας του Γ. Αβέρωφ.
 (Η. Λαχανοκάρδης, *Παλαιά και Νέα Αλεξάνδρεια*, 1927 – Ε.Ι.Α.)

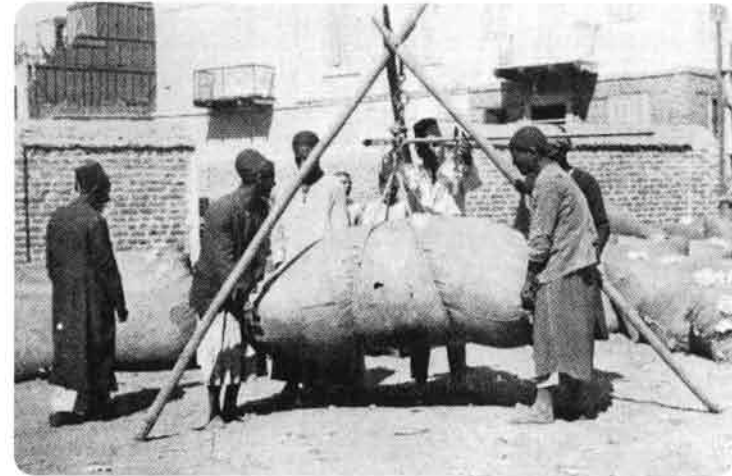
αστική τάξη αποτέλεσε και τον κύριο όγκο της παροικίας, δίπλα στις 60-70 οικογένειες, που αποτελούσαν τη μεγαλοαστική κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας, και ένα περιορισμένο αριθμό απλών εργατών¹⁶.

Σε ένα άλλο επίπεδο τώρα, η διάνοιξη της διώρυγας του Σουέζ (1859-69) και η μεταφορά εργατικού δυναμικού από άλλες ευρωπαϊκές χώρες σήμανε την εγκατάσταση Ελλήνων και τη διαμόρφωση και άλλων κοινωνικών στρωμάτων στην περιοχή. Από τους 13.000 εργάτες που ασχολήθηκαν στη διώρυγα, οι 6.000 ήταν Αιγύπτιοι και Σύριοι και οι 7.000 Ευρωπαίοι. Μεταξύ των Ευρωπαίων, οι 5.000 ήταν Έλληνες¹⁷. Οι Έλληνες εργάτες δημιούργησαν στο Σουέζ κοινότητα πολιτικά θεσμισμένη και συνδέονταν τόσο με το ευρωπαϊκό εργατικό δυναμικό όσο και με το αιγυπτιακό. Έτσι διαμορφώθηκε δίπλα στον ήδη ανθηρό εμπορικό και επιχειρηματικό πόλο και ένας προλεταριακός πόλος της παροικίας.

Αυτή η νεόκοπη παροικιακή εργατική τάξη τροφοδοτήθηκε όχι μόνο αριθμητικά, αλλά και ιδεολογικά-πολιτικά από την ανάπτυξη της βιομηχανίας καπνού. Η βιομηχανία αυτή «και νυν

έτι απασχολεί υπέρ τας 10.000 εργατών ων 5.000 εν Καΐρω, 2.000 εν Αλεξανδρεία και 3.000 κατ' άπασαν την λοιπήν Αίγυπτον»¹⁸, οι οποίοι είναι (τουλάχιστον) «κατά τα 2/4 Έλληνες»¹⁹.

«Το ημερομίσθιον κυμαίνεται αναλόγως της εργασίας και της παραγωγής, καθότι η πληρωμή γίνεται επί τη βάσει του ποσού των σιγαρέττων άτινα κατασκευάζει έκαστος εργάτης. Εκάστη χιλιάς σιγαρέττων πληρώνεται από φρ. 3,50-5, αναλόγως της ικανότητας του εργάτου. Υπάρχουσιν εργάται κατασκευάζοντες 2.000 σιγαρέττα την ημέραν. Εκ πρώτης όψεως φαίνεται επικερδεστάτη η εργασία αύτη διά τους Έλληνας εργάτας· εν τούτοις έχει πλείστας ακάνθας, εξ ων αι σπουδαιότεραι η μη παροχή τακτικής εργασίας, και η μεγάλη μεροληψία των επιστατών των διαφόρων εργοστασίων προς τους εργάτας. Εντεύθεν και αι συχναί έριδες και απεργίαι των Ελλήνων εργατών του Καΐρου, ους τελευταίως εμιμήθησαν και οι συνάδελφοί των σιγαροποιοί της Αλεξανδρείας. Αι απεργίαι αύται πολλάκις καταλήγουσιν εις διατάραξιν της τάξεως και διά τούτο η ιθαγενής αστυνομία ζητήσασα έλαβε πολλάκις την συγκατάθεσιν των Διπλωματικών Αρχών της Ελλάδος προς εξορίαν των αρχηγών της απεργίας»²⁰.

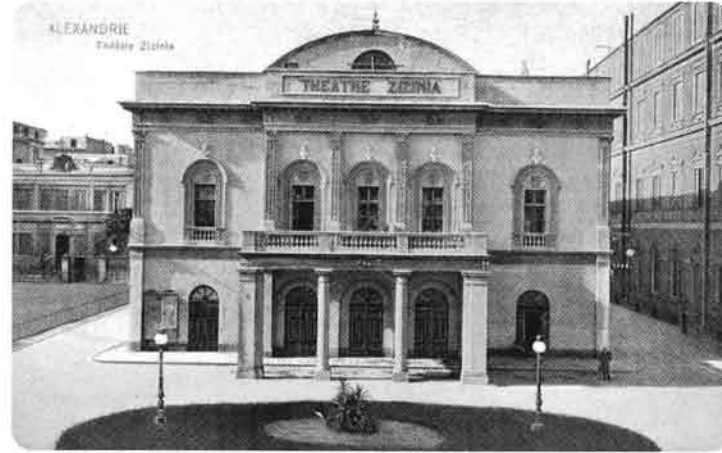
Στιγμότυπο από το ζύγισμα του βάμβακος.
 (Α. Γ. Πολίτης, *Ελληνισμός και νεωτέρα Αίγυπτος*, 1930 – Αρχείο Βοβολίνη)

Σημειώνεται ωστόσο ότι και όσοι πάροικοι ανήκαν στους εργάτες και χειρώνακτες μοιράζονταν τις εθνικές, θρησκευτικές και πολιτισμικές αναφορές των υπολοίπων παροίκων. Κι ακόμη περισσότερο, απολάμβαναν τα προνόμια και την αίσθηση ανωτερότητας που τους προσέδιδε η ιδιότητα του «μικρού λευκού», διαχωρίζοντάς τους από τη μάζα των Αιγυπτίων φελλάχων. Χαρακτηριστική θέσμιση αυτής της προνομιακής θέσης αποτελούσαν οι διομολογήσεις, το σύνολο δηλαδή των προνομίων που η Οθωμανική Αυτοκρατορία ανα-

γκάστηκε να παραχωρήσει στους Ευρωπαίους, οι οποίοι ασκούσαν οικονομικές δραστηριότητες στην επικράτειά της. Περιελάμβαναν δε μεταξύ άλλων απαλλαγή από φορολογίες, ασυλία και ετεροδικία (δεν συλλαμβάνονταν και δεν δικάζονταν από τις τοπικές αρχές). Έτσι, η υπαρκτή εσωτερική διαστρωμάτωση δεν έθεσε σε αμφισβήτηση τη συνοχή της κοινότητας, ενώ οι σχέσεις αλληλεγγύης έτρεφαν συνεχώς το όραμα της κοινωνικής ανόδου.

Το 1904 ιδρύθηκε η δεύτερη σε σπουδαιότητα Ελληνική Κοινότητα του Καΐρου, που αντικατέστησε την προϋπάρχουσα Ελληνορθόδοξη του 1860. Κοντά της υπήρχαν και πολλές άλλες μικρότερες, όπως ήταν της Ιβραημίας, της Μεγάλλα-Κιμπέρ, του Ζεϊτούν, του Χελουάν, της Ηλιουπόλεως κ.λπ.

Πρωταρχική λειτουργία των κοινοτήτων ήταν η κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών της παροικίας. Η όλη σύλληψη και αντιμετώπιση του εκπαιδευτικού ζητήματος στην Αίγυπτο μοιάζει με τη λειτουργία των δημοτικών σχολείων της τρικουπικής περιόδου στην Ελλάδα («σχολεία του δήμου», που υπάγονταν δηλαδή στην αρμοδιότητα της τοπικής δημοτικής αρχής). Αξίζει όμως να επισημανθεί και να αξιολογηθεί το γεγονός ότι η λειτουργία της Ελληνικής Κοινότητας Αλεξανδρείας προηγήθηκε κατά μισό περίπου αιώνα της τρικουπι-

Το Θέατρο Ζιζίνια τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Γύρω από αυτό ξεδιπλώθηκε μεγάλο μέρος της κοινωνικής ζωής στην Αλεξάνδρεια. (Συλλογή Ι. Ζήλη)

κής περιόδου²¹. Ο τρόπος διοίκησης των ιδρυμάτων παρουσιάζει επίσης ενδιαφέρον:

«Η διοίκησης του Νοσοκομείου και του Σχολείου δεν ήρ-
 γησε φαίνεται να λάβη κοινοτικήν μορφήν. Ούτω τα ιδρύ-
 ματα ταύτα, επί ικανά προ του 1843 έτη, διοικούντο υπό
 των συνδρομητών αυτών, συνερχομένων εις τακτικάς συνε-
 λεύσεις, ων “αυτοδικαίως και αναντιρρήτως” προήδρευεν
 ο Μιχαήλ Τοσιτζας, όστις ήτο η “ψυχή πάντων”. Πάσα δε
 απόφασις και παν μέτρον ελαμβάνετο διά πλειοψηφίας»²².

Η οδός Ατταρίν στο εμπορικό κέντρο της Αλεξάνδρειας, τη δεκαετία του 1910.
 (Συλλογή Ι. Ζήλη)

Έτσι, οι οργανωμένες Κοινότητες Αλεξανδρείας και Καΐρου λειτούργησαν σαν πραγματικοί κρατικοί μηχανισμοί²³, ενώ η οικονομική δραστηριότητα του παροικιακού Ελληνισμού και η άνθησή του εγγράφονται πλέον στη διαδικασία της εντονότατης εμπορικής και χρηματιστικής διείσδυσης των ευρωπαϊκών μητροπόλεων στις αποικιακές αγορές και οικονομίες, που χαρακτηρίζει την «Εποχή της Αυτοκρατορίας» (1870-1914), σύμφωνα με τη διατύπωση του

Eric Hobsbawm²⁴. Σ' αυτό το πλαίσιο οι Έλληνες πάροικοι μετέχουν στη διάδοση και επικράτηση της μονοκαλλιέργειας του βάμβακος, καθώς και στην ανάπτυξη του εμπορίου και των λοιπών δραστηριοτήτων (μεταποιητικών, χρηματιστικών και ναυτιλιακών ιδίως), που συνδέονται με την επεξεργασία του και τη μεταφορά του στην αγγλική και ευρύτερα μητροπολιτική ευρωπαϊκή υφαντουργία. Η εν λόγω στρατηγική οικονομική λειτουργία, σε συνδυασμό με την ξεχωριστή θέση που είχε ο ελληνικός εμπορικός στόλος στα αιγυπτιακά λιμάνια, υπαγόρευσε στην αιγυπτιακή πολιτική του 19ου αιώνα προνομιακή μεταχείριση των οικονομικών τους δραστηριοτήτων και γενικότερα ευνοϊκή θεώρηση της παρουσίας τους. Ιδιαίτερα δε ενισχύθηκε η θέση τους μετά την κατάπιξη της εθνικιστικής επανάστασης του Αραμπή (1882) και την κατάληψη της Αιγύπτου από την Αγγλία, που αποτέλεσε το εφαλτήριο για την απεριόριστη διείσδυση των ευρωπαϊκών μητροπολιτικών δυνάμεων και την ανάπτυξη των συναφών με αυτή δραστηριοτήτων των Ελλήνων παροίκων. Η κυριαρχία των Άγγλων ταυτίστηκε με τη δημιουργία του Quartier grec στην Αλεξάνδρεια, ενώ οι κοινοτικές εκλογές του 1884 ανέδειξαν την αγγλόφιλη ομάδα Ζερβουδάκη - Σαλβάγου - Μπενάκη πλάι στους Ράλλη - Αβέρωφ²⁵.